

TÁRSADALMI ELLENTÉTEK INDIÁBAN

Az EURÓPAI NAGYHATALMAK, különösen Nagy-Britannia tekintélye a világháború következtében erősen megrendült és a brit Birodalom vezető szerepe a jövőben leginkább attól függ, hogy Angliának sikerül-e pozícióját Indiában érintetlenül megőriznie. India elvesztése ugyanis végzetes csapást mérne Nagy-Britanniára és annak gazdasági, majd politikai hanyatlását idézné elő. Gandhi letartóztatásával és éhségsztrájkja fejleményeivel pillanatnyilag helyreállt ugyan a nyugalom, de az égető indiai probléma ezzel még nincsen megoldva, sőt messzebb van a megoldástól, mint valaha.

Indiát a modern eszmék és a Mahatma ügyes agitációja felrázták évezredes letargiájából és a kasztszellemtől áthatott óriási ország, mely mindig távol állott a demokratikus berendezésektől és még sohasem élvezett politikai szabadságot, most máról-holnapra domíniumi jogállást, sőt teljes függetlenséget követel. Üres jelszavakkal dolgozó fanatikuskok ragadták magukhoz a tömeg vezetését és törekvésük arra irányul, hogy hazájukat felszabadítsák az angol uralom alól és megvalósítsák az önkormányzatot, a swarajt. Domíniumi status azt jelentené India számára, hogy felszabadulna Britannia ellenőrzése alól, felelős nemzeti kormányt nyerne és szuverén módon intézné államügyeit. Ez volna az első lépés, mely csakhamar teljes függetlenséget vonna maga után, India azonban még nem érett meg erre. Anglia fehér domíniumai is csak lassú fejlődés útján nyerték el önállóságukat és lettek a brit Imperium egyenrangú tagjai. Indiában azonkívül egészen más a helyzet, mint a brit birodalom négy tengerentúli domíniumában: Kanada, Ausztrália, a délafrikai Unió és Új Zéland angolszász népe kultúrált, Európából odaszakadt egyénekből áll és ezek az országok minden téren úgy faji, mint kulturális tekintetben méltán nevezhetők a brit államközösség egyenrangú tagjainak.

India népe ezzel szemben sohasem volna képes arra, hogy megőrizze az ország tekintélyét és hogy magát a többi brit domínium módjára az angol kormánytól függetlenül kormányozza, egyszóval, hogy megvalósítsa az annyira óhajtott swarajt. Indiában a nép legnagyobb része nagyon alacsony nívón él és nem tudja felfogni és értékelni a szabadság eszméjét; egy óriási, kaotikus, keleti népre, melynek nincsen sem közös nyelve, sem közös vallása és amelynek 350 millió lakosa közül csak 1—2 millió tud írni és olvasni, demokratikus államformát erőszakolni teljes lehetetlenség. Csak brit higgadság és energia tud ebben a különös országban rendet tartani, csak az tudja megfékezni a vad gyűlölettől hajtott ázsiai tömegeket. Hindúk és mohamedánok,

braminok és az alsóbb kasztok csak lesik az alkalmat, hogy egymásnak rontsanak és ha Anglia visszavonná hadseregét, rövid idő alatt olyan helyzet állna elő, mint Kínában, ahol évek óta véres anarchia uralkodik.

Aga Khan, hazájának egyik legjobb ismerője, azt mondta, hogy még sok nemzedéknek kell sírba szállania, amíg Indiából nemzet lesz és ez teljesen igaz, mert India nem nemzet, hanem csak absztrakt fogalom. Európának is megvan a területi egysége és még sem merné senki sem állítani, hogy nemzet. Pedig, ha India vallási, nemzetiségi és kultúrális összetételét vizsgáljuk, az éppen olyan tarka képet mutat, mint Európa. Indiáról tehát nem lehet, mint nemzetről, vagy mint egységes népről beszélni. Területe körülbelül akkora, mint Európáé Oroszország nélkül és ezen a látszólag egységes területén kétszázhuszonkét nyelvet beszélnek. Éppen ilyen nagyok a vallási különbségek is. A legutolsó 1931. népszámlálás adatai szerint India 350 millió lakosa vallás tekintetében a következőképpen oszlik meg:

Kaszt hindú	170 millió
pária	75 „
mohamedán	80 „
buddhista	13 „
keresztény	6 „
szikh	4 „
egyéb	2 „

Ez a statisztikai számsor némi fogalmat nyújt nekünk arról, hogy az *egységesnek* vélt ország milyen heterogén elemekből áll. Cikkem szűk keretei sajnos nem engedik meg, hogy részletesen minden szempont figyelembevételével ismertessem az annyira komplex indiai problémát és azért csak arra szorítkozom, hogy kimutassam India társadalmi struktúrájának egészségtelen voltát, mely lehetetlenné teszi azt, hogy az indiai nép egységes nemzeté tömörüljön. Ezt a nemzeti megújítást és együttműködést különösen két tényező akadályozza meg. Az egyik a merev kasztrendszer, a másik pedig a hinduk és a mohamedánok között fennálló engesztelhetetlen vallási gyűlölet. Erről a két tényezőről akarok részletesebben írni, mert ezek képezik India politikai és társadalmi életének legjellemzőbb vonásait és ezek akadályozták meg az elmúlt évek nacionalista mozgalmainak diadalra jutását.

A kasztrendszer ösidők óta béklyóba verte a hindu társadalmat és megszüntetése a modern India egyik alapfeltétele. Ez a probléma az utolsó években nyert nagy jelentőséget, mikor a vezető indiai politikusok is belátták, hogy a helyzeten változtatni kell. A kasztrendszer eredete azt hiszem, általánosan ismert. A hódító árják, akik világosabb arcbőrűek voltak, azért hozták be, hogy fajuk tisztaságát megőrizték és lehetetlenné tegyenek minden keveredést. A kaszt szó szanszkrit nyelven szint jelent, a kasztok azonban nemcsak faji, hanem foglalkozási alapon is nyugodhatnak és ez is a társadalmi érintkezés tisztaságát célozza.

A legfelsőbb kaszthoz a braminok tartoznak, akik a századok folyamán teljesen magukhoz ragadták a hatalmat és a legnagyobb kegyetlenséggel zsarolják az alsóbb osztályokat. Azáltal, hogy papi hivatalt

csak bramin tölthet be, kasztjukat isteni nimbuszal vették körül. Mint írástudók és papok, ők őrzik a szent könyveket, melyeket mindig úgy értelmeztek, ahogyan azt előnyük kívánta. India egyik szent könyve a Bhagavata szerint, aki egy bramint megöl, a következő büntetésben részesül: „Bárki is kövesse el ezt a bűnt, halála után arra fog ítéltetni, hogy szennyben élő féreg alakját öltse magára. Hosszú idő múlva pedig mint pária fog újjászületni és négyszer annyi évig lesz vak, mint ahány szőr van a tehén testén. Bűnét csak azzal tudja jóvátenni, ha negyven-ezer bramint tart el.“ — Ezzel és hasonló törvényekkel a bramínok megfélemlítették a népet és megalapozták évszázadokig tartó zsarnoki uralmukat. Csekély számuk ellenére minden téren, úgy a tudományban, mint a közigazgatásban vezető szerepre tettek szert. Pozíciójuk olyan erős, hogy „Indiában minden hindú sokszorta többet fizet a bramínoknak, mint az államnak, mert kötelessége, hogy születésétől halála napjáig eltartsa a „földi isteneket“, ahogy a bramínok magukat nevezik. Ha egy gyermek születik, fizetni kell a bramínoknak, különben a gyermek nem lesz boldog. Tizenhat napra rá fizetni kell a bramínoknak, hogy lemossa róla a „születés szennyét“. Valamivel később a gyermek nevet kap és ezért ismét fizetni kell a bramínoknak. A harmadik hónapban meg kell nyírni a gyermeket, aminek fejében a bramín díjat kap. Amikor a gyermek járnival kezd, a bramínoknak jutalom jár. Az első év leteltével ünnepélyesen megülik a gyermek születésnapját és fizetnek a bramínoknak. Eetének hetedik évében kezdődik a fiúgyermek nevelése és az ezért járó díj ismét a bramín zsebébe vándorol — a serdült kor elérével — a gazdagok megjutalmazzák a bramint és ez így megy tovább...“ (K. Mayo „Mother India“).

A felső kasztok zsarnoksága határtalan és az ember joggal kérdezheti, hogy ilyen körülmények között hogyan létesíthetne a Britanniától elszakadt független India máról-holnapra jogegyenlőségen alapuló, modern államot? A swaraj keresztülvihetetlen ábránd.

A bramínok alatt eredetileg csak három kaszt volt: a harcosok, a földművesek és a munkások kasztja. Ezek a századok folyamán sok alkasztra oszlottak, meg aztán új kasztok keletkeztek, úgyhogy az 1900-1. évi népszámlálás alkalmával nem kevesebb, mint 2300 kasztot számoltak. Fő jellemvonásuk az, hogy mindenki ahhoz a kaszthoz tartozik, amelyben született és sem magas állás, sem nagy vagyon nem nyújt módot arra, hogy az illető magasabb kasztba emelkedjék.

Ha ezt a merevségében egyedülálló kasztrendszer vizsgálgjuk, önkénytelenül felvetődik az a kérdés, hogy vajjon a társadalmi osztályok ezen rideg izoláltsága örökre meg fogja-e bénítani a fejlődést, még századokra kimenőleg lehetetlenné fogja-e tenni azt, hogy az Indiában élő óriási néptömeg egységes nemzeté forrjon?

Nem tagadhatjuk, hogy a kasztrendszer az utolsó években valamit veszített eredeti merevségéből és ez legfőképpen az európai kultúra térhódításának köszönhető. A kasztszellem csak nagyon nehezen egyeztethető össze a modern élettel. Gyárakban és nagyobb ipari vállalatoknál a különböző kasztokhoz tartozó egyének egymás mellett dolgoznak és kénytelenek egymással érintkezni, ami hovatovább az őket elkülönítő válaszfalak leomlásához vezet. Közös érde-

kük és közös nézeteik támadnak, ami szellemileg is közelebb hozza őket egymáshoz. Azonban még nem ritkák az olyan gyárak sem, ahol a páriák elkülönített helyiségekben dolgoznak. A helyzet lassan, de mégis csak javul; villamosokon és vonatokon p. o. nem vehetik figyelembe a kasztkülönbségeket. A falvakon pedig kooperációs társaságok keletkeztek, külön azon célból, hogy a különböző kasztkhoz tartozó egyéneket, közelebb hozzák egymáshoz. Ezek a társaságok már elég szép eredményeket tudnak felmutatni.

Minden igyekezet ellenére a haladás ezen a téren még nagyon lassú, a mély vallási meggyőződés, az ősi tradíció és az ortodox kánok mindmegannyi akadályai annak, hogy a hinduk között az egyenlőség és egyenjogúság szelleme elterjedjen. Ennek a mozgalomnak, hogy pozitív eredményeket tudjon felmutatni, magából az indiai népből kell kiindulnia. India egyes vidékein már gyakori jelenség a privilegizált kasztok elleni harc. Madrasban például anti-bramin párt keletkezett, a „Justice Party“, mely arra törekszik, hogy Dél-Indiában kiragadja a hatalmat az uralkodó kaszt kezéből. Ez a párt, mely egyébként produktív tevékenységet fejt ki, világosan mutatja, hogy az ősi kasztrendszer bomlásnak indult, mert nem tud megfelelni a mai kor követelményeinek.

A kasztrendszer komplikált skálájának legalsóbb fokán mintegy ezen a rendszeren kívül élnek a páriák, vagy out-casteok „Érinthetetleneknek“ is nevezik őket. Hetvenöt millió ember tengeti életét állati módon, mindenkitől megvetve, meggyalázva sýnylődnék, mintha nem is volnának emberek. A hivatalos Simon-jelentés a következőképpen jellemzi őket: „Érintésük minden más hindut beszenyez, az éteb amelyhez nyúlnak, tisztátalanná válik és nem léphetnek be a hindu templomok belsejébe.“ Érinthetlenségük (untouchability) következtében csak a legalacsonyabb foglalkozásokat űzhetik, azonkívül többnyire teljesen vagyontalanok, tehát nemcsak társadalmi és vallási, hanem gazdasági téren is a legalacsonyabb helyet foglalják el. A modem közigazgatás ezer akadályba ütközik, ha az out-casteok helyzetéről van szó; egy új nyilvános kút vagy forrás megnyitásakor a hatóságok csak nagynehezen tudják annak használatát a páriák részére is biztosítani. Az elnyomott osztályokhoz tartozó gyermekeket sok helyen még az iskolákból is kizárják. Nagyon megnehezíti a helyzetet az, hogy a páriák évezredes elnyomatás és keleti lelkületük következtében megadással viselik szomorú sorsukat és azt megmásíthatatlannak vélik, de jaj a zsarnok kasztnak, ha ez a hetvenöt millió nyomorult ember valamilyen eszmétől feltűzelve megújja alárendelt helyzetét és a többi osztálynak ront.

Halljuk a páriák panaszát:

A hindúk kasztrendszere érinthetetleneknek bélyegez bennünket. A kaszthindúk azonban nem élhetnek meg segítségünk nélkül.

Mi szolgáltatók a munkát, melynek gyümölcsét ők élvezik és cserébe hitvány könyöradományt kapunk. Helyzetünk társadalmi és gazdasági javulása a brit kormányzat érdeme. Az Indiában élő angolok, állami tisztviselők, kereskedők és nem utolsó helyen a keresztény misszionáriusok szeretnek bennünket és mi viszontszeretjük őket. Habár közönségünk még nagyon alacsony nívón áll, művelt emberek is vannak közöttünk,

ezek azonban nem érvényesülhetnek, mert a hindúk megbélyegeztek bennünket. A puszta név, mellyel illetnek, mély megvetésről tanúskodik. Nem is kell mondanom, hogy határozottan ellenezzük az önkormányzatot. Utolsó csepp vérünkig amellet leszünk, hogy az ország kormánya brit kezekből ne menjen át a felsőkasztkhoz tartozó hindúk kezébe, akik elnyomtak bennünket a múltban és ha nem állanának az angol törvény védelme alatt, ismét elnyomnának ...“¹

A páriák érzik, hogy csak a fehér ember nyújthat nekik oltalmat és swaraj esetén ismét rosszabbul bánnának velük, mint a legutolsó rabszolgával. A kasztszellem olyan erős gyökeret vert az ortodox hindu lelkében, hogy uralomra jutva, sohasem tudná leküzdeni balga előítéleteit. Még mindig úgy tekintene a szegény out-castera, mint akinek a puszta árnyéka megfertőzi és beszennyezi azt az ételt, amelyre esik. Madrasban például még most is olyan erős a páriák elleni averzió, hogy bélpoklosok módjára csak bizonyos távolságból érintkezhetnek embertársaikkal, mert nemcsak érintésük, de puszta közelségük fertőzően hat.

A páriák sorsa csak lassan javul és ezen a téren kétségkívül a hittérítőket illeti meg a legnagyobb érdem. A legtöbb indiai keresztény ugyanis a páriák sorából kerül ki. A szegény teremtesek nem veszítenek azzal semmit, ha elhagyják ősi vallásukat, de az új hit, melyet felkarolnak, eddig ismeretlen reménnyel tölti el lelküket. A kereszténység megszabadítja őket attól a nyomasztó tudattól, hogy ők alig számítanak az emberek közt és ez nagymértékben fokozza önbizalmukat. Az a pária, aki felvette a kereszténységet, a népszámlálás alkalmával már nem szerepel az elnyomottak sorában.

„Azt hiszem, nincs messze az a nap, amikor a felsőbb osztályoktól elnyomott nép más vallást fog felkarolni. A hindú társadalomnak nem lesz joga panaszkodni, hogy mohamedán és keresztény hittérítők arra készítetik a páriákat, hogy elhagyják ősi vallásukat... Amikor a hindú társadalom embertársait megfosztja attól a jogától, hogy gyermekeit iskoláztassa és amikor a helyi hatóság elnöke az ivóvíz elsőrendű szükségletétől fosztja meg testvéreit, milyen jogon követelheti a kormánytól a nagyobb jogokat? Mielőtt idegen országokból jövő embereket vádolnánk, nézzük azt, hogy mi hogyan bánunk népünkkel.“ — mondta néhány évvel ezelőtt Noor Mahomed muzulmán politikus.²

Mahatma Gandhi, aki egyébként a kasztszrendszer híve, köztudomás szerint teljes erejéből a páriák felszabadításáért küzd.

„Inkább darabokra hagynám magamat szakítani, semhogy elnyomott osztálybeli testvéreimet megtagadjam. Nem szeretnék újjászületni, de ha ez mégis megtörténnék, pária szeretnék lenni, hogy ugyanabban a gyalázatban részesüljek, mint ők és felszabadításukért küzdhessek.“ Ez a kijelentés nemes gondolkodásra vall, de nem egyeztethető össze a kasztszellemmel. „A swarajt nem lehet megvalósítani mindaddig, míg páriák vannak“ folytatja tovább Ghandi és igaza van, de elfelejti, hogy éppen az angolok enyhítettek az elnyomottak sorsán.

¹ Addresses Presented in India to H. E. the Viceroy and the R. H. the Secretary of State for India. London 1918.

² Bombay Legislative Council Debates 1926.

INDIA heterogén voltának másik oka faji és vallási természetű. A degenerált és rabszolgalelkű hinduk között nyolcvan millió életerős és harcias természetű mohamedán él. A régi hódító törzsek leszármazottjai ezek, akik több, mint ezer évig urai voltak Indiának és megvetéssel néznek az elpuhult hindukra. Kisebbségben vannak ugyan, de termékenyebbek és egészségesebbek, mint a hinduk és számuk évről évre nő. Az afghán hatás mögött pedig ott áll az izlám teljes erejéből és csak lesi az alkalmat, hogy segítségére siessen indiai hitsorsosainak.

Áthidalhatatlan űr választja el egymástól India két uralkodó vallását. „Hinduk és mohamedánok között sohasem lesz lehetséges őszinte együttműködés, mert vallásaik olyan távol állanak egymástól, mint a Föld két pólusa“ mondta Lord Headley, aki angol létére az izlámra tért át. Faji és kulturális különbségek még élesebbé teszik a hitbeli ellentétet. A hinduizmus gerinctelen, dogmanélküli vallás, olyan heterogén elemekből áll, mint maga a hindu nép. Elvont és elasztikus, a braminok úgy csürik-csavarják, ahogyan az nekik tetszik és ahogyan azt előnyük kívánja. Alig hihető, hogy a művelt, farizeus lelkű bramin ugyanazt a hitet vallja, mint a szegény rabszolga módon élő pária, aki még saját vallásának szentélyébe sem léphet be. A keresztény és muzulmán vallásokban hirdetett egyenlőség ezért csak nehezen tud tért hódítani a kasztszellemtől paralizált hinduk között. Az izlám hívei ezzel szemben erős egységet képeznek és szócsovík az Indiai Mohamedán Konferencia.

A két tábor a mindennapi élet folyamán ezer alkalmat talál arra, hogy egymással összetűzzön. A hinduk szent állata a tehén, amelyhez áhitatos tisztelettel ragaszkodnak és a mohamedánok azzal, hogy egyik ünnepükön teheneket áldoznak, vérig sértik vallási meggyőződésüket. A hinduk, hogy bosszút álljanak ezért, hangos zeneszóval és éktelen dobolással vonulnak el a mecset előtt és ez a fülsiketítő zaj megzavarja imájukban az ájtatos mohamedánokat. A hindu örömműnepek sokszor az izlám gyászünnepeivel esnek össze, ami újabb ellenségeskedéshez vezet. A mohamedánok hevesvérűek és könnyen rántanak kardot, úgyhogy ezek, az önmagukbanvéve csekély jelentőségű tények, sokszor véres összetűzések szülőokai. 1927. év szeptemberétől 1928 júniusáig tizenkilenc komoly hindu-mohamedán incidensről tudunk.

Az ellenségeskedés főindokát azonban nem ilyen külsőségekben, hanem mélyebben kell keresnünk. A gyűlölet valódi oka politikai féltékenység. A hindu-mohamedán összetűzések csak azóta olyan gyakoriak, amióta a hindu nacionalista mozgalom komoly, kézzelfogható eredményeket ért el. A muzulmánok nagyon jól tudják, hogy a brit uralom végeszakadtával a hinduk részéről csak a legrosszabbat várhatják és ezért egész erejükkel azon vannak, hogy leküzdjék a hinduk hatalmi törekvéseit. Az 1931. év december elsején véget ért londoni Kerekasztal Konferencián is azért nem tudtak megegyezni, mert a mohamedánok nem engedtek jogaikból. A hinduk is érzik, hogy hegemoniájukat az izlám részéről milyen veszély fenyegeti és ezért egész törekvésük arra irányul, hogy jövődöbéli uralmukat erős

alapokra helyezték. Gandhi ezért nem is ellenzi, hogy India brit hadsereg ellenőrzése alatt álljon, sőt azt is hangoztatja, hogyha ez nem lenne lehetséges, akkor más európaiakból, esetleg németekből álló hadsereg is megfelelő volna. Ennek a feltevésnek az éle a mohamedánok ellen irányul és kiérezhető belőle a hinduk félelme.

A mohamedánok érzik erejüket és lelkükben még él annak a tudata, hogy uralmuk valamikor az Ebrótól Kínáig terjedő és hogy évszázadokon keresztül szolgátságban tartották a hindukat. K. Mayo „Mother India“ című nagy feltűnést keltett könyvében a következőképpen szólaltat meg egy indiai mohamedánt:

„Ami a délen élő kis emberfajt illeti, azokat sohasem tartottuk férfiaknak. Köztünk és közöttük sokkal nagyobb a különbség, mint köztünk és az angolok között. Ha a britek visszavonulnának, pokoli helyzet állana elő és a bengálok egész törzse már az első napokban eltűnne a föld színéről. Egynéhányat örömmel magamra vállalnék. Egyetlen törekvésünk együttműködni az angolokkal, akik utakat, telefont, jó ivóvizet, békét és igazságot adtak nekünk: oltalmuk alatt kereskedelmünk jövedelmező lett, családainknak pedig biztonságot, betegeinknek ápolást és gyermekeinknek iskolákat nyújtanak. Mielőtt ők jöttek volna, mindennek híjjával voltunk. Most azt kérдем, hogy mindezt csak azért vessük el magunktól, mert egy gyáva, alattomos ember, aki esküdt ellenségünk, bojkottot és non-kooperációt hirdet? Semmit sem nyertünk, de sokat veszítettünk az ostoba non-kooperációval. India nagy ország és mohamedánok, britek, sőt hinduk részéről is együttműködésre szorul. Az angolok nélkül azonban egyetlen hindiit sem tűrnénk meg Indiában, kivéve azokat, akiket rab-szolgaságba vetnénk.“

Ez túlzott beszéd, de egész biztos, hogy sok millió mohamedán gondolkodik hasonlóképen a helyzetről és ítéli el ilyen szigorúan a gandhista mozgalmat.

A jelen helyzet illusztrálására most még néhány példát akarok felhozni. ... 1931 március havában történt Canporeban, hogy a hinduk azért, mert a mohamedán lakosság nem akart egy nyilvánosan rendezett gyászünnepélyen részt venni, melyet egy angol tiszt gyükosaiért tartottak, a szegény mohamedánokat lezárták házaikba és azokat felgyújtották. Az áldozatok száma az ezret is meghaladta. Ez a kegyetlenség Indiaszerte felingerelte a muzulmánokat és a helyzet azóta még jobban elmérgesedett.

1931 november elején lázadás tört ki Kasmír államban, mely ha Anglia nem fojtotta volna el, lángba borította volna egész Indiát. A mozgalmat az ország mohamedán többsége szította, amely a hindu valláshoz tartozó fejedelmet lemondásra akarta kényszeríteni. A Punjab harms mohamedánjai is hozzá akartak csatlakozni a mozgalomhoz, hogy egyesült erővel kiűzzék a hindukat Északindióból. Sir Percival Phillips, a „Daily Mail“ tudósítója, 1931 november 8-án a következőket írja Bombayból:

„Angol csapatok közbejötté nélkül a Kasmiri lázadás ország-szerte háborúra vezetett volna. A hinduk bosszút állva fosztogatni kezdték a mohamedánok házeit, amire azok még nagyobb ellenállást fejtettek ki. A mohamedánok képezvén a többséget, a hinduk húzták volna a rövidebbet.“ A helyzet talán még sohasem volt olyan komoly mint mostanában. „Emberek, akik 20—30 év óta élnek Indiában, azt mondják, hogy még mindeddig sohasem tapasztaltak ekkora gyűlöletet

hinduk és mohamedánok között. A muzulmánok attól félnék, hogy swaraj azt fogja jelenteni, hogy Ghandi-raj, ami viszont nem egyéb hindu uralomnál.“ Ezt írja a „Times“ tudósítója 1931 április 10-én Delhiből. A közelmúltban, 1932 május közepén, ismét véres utcai harcokra került a sor Bombayban, a mohamedán moharram-ünnep alkalmával és a brit hatóságok csak nehezen tudták megfékezni a fanatikus tömeget.

Ezek a példák világosan mutatják, hogy a két tábor között csak Anglia tud közvetíteni és csak az angol pártatlanság tudja fenntartani Indiában a rendet és tudja távoltartani a polgárháború borzalmait. Ezt az érdekelt tényezők is belátják a Mutialpet Muslim Anjuman közoktatási társaság például annakidején a következő memorandumot intézte Montagu indiai államtitkárhoz:

„Csak a britek képesek arra, hogy a különböző vallások között fenntartsák az egyensúlyt. Amikor érdekeink összeütközésbe kerülnek valamilyen más vallási közösség érdekeivel, az angolokhoz folyamodunk, mint az igazság és méltányosság megszemélyesítőihez. Akármilyen reformokat is hozzanak be, reméljük, hogy nem fognak semmit sem tenni, ami aláásná az indiai brit kormány tekintélyét.“ (Addresses Presented in India to H. E. the Viceroy etc. London. 1918).

1919-ben, amikor az indiai mohamedánok körében megindult az úgynevezett kalifátus-mozgalom, mely a török szultán restaurációja érdekében akart a brit kormányra nyomást gyakorolni, Gandhi egyes politikájának sikerült a hindu és mohamedán elégedetleneket rövid időre közös táborba gyűjteni. A két párt különböző célokért, de egyenlő eszközökkel megindította a két évig tartó non-kooperációs mozgalmat. A mohamedánok az izlám hatalmat akarták fenntartani és a török kalifát trónjára visszahelyezni, Gandhinak ezzel szemben nem voltak ilyen határozott céljai. Azt állította, hogy a brit uralom tönkretette Indiát, de sohasem tudta pontosan definiálni, hogy mit ért swaraj alatt. Tanításainak csak kritikai oldala volt világos, az angol uralom megszüntetése, de nem voltak pozitív tervei. A mohamedánok harciassága és a hinduk passzív rezisztenciája azonban hamarosan megosztotta a mozgalom egységét és nyílt szakadásra vezetett. A muzulmánok vallási összeférhetlensége és fatalizmusa nem volt a hinduk kedvére, akik azt tartották, hogy a vad erő csak meghiúsíthatja az egész vállalkozás sikerét. A végleges szakadást a mohamedán valláshoz tartozó moplak törzsek hinduellenes lázadása idézte elő 1921-ben és a helyzet ennek következtében teljesen megváltozott. A non-kooperáció korában a két párt közös frontot alkotott a brit kormányzattal szemben. Később eltekintve attól, hogy a moplak lázadás óta a hindu-mohamedán viszony teljesen elmérgesedett, a muzulmánok azért is barátságosabb állást foglaltak el az angolokkal szemben, mert végcéljuk, a kalifátus restaurációja tárgyalanná vált. Musztafa Kemál pasa ugyanis az 1923-i lausannei békeszerződésben jobb feltételeket csikart ki a szövetséges hatalmaktól, de egyúttal véglegesen eltörölte a török kalifátust. A swarajista-mozgalom ezáltal egészen hindu kezekbe került és a mohamedánok most minden alkalmat felhasználnak arra, hogy meghiúsítsák a nacionalisták hindu uralmat célzó törekvéseit. A békés Gandhi is

helyesli a hindu-mohamedán harcot, amikor azt írja, hogy még szükség lehet polgárháborúra akkor is, ha ez az egyik társadalmi osztály megsemmisülését jelentené.

Ez az engesztelhetetlen feji és vallási gyűlölet évszázadok óta India történetének legpregnánsabb vonása, mely a modern eszmék térhódítása ellenére majdnem semmit sem veszített eredeti tüzéből. A meghasonlott ország ezért a brit uralom előtt állandóan idegen invázióknak volt kitéve és egyetlen támadásnak sem tudott ellenállni, mert sohasem létezett egységes indiai nemzet, amely visszaverte volna az idegen támadást és nem volt nemzeti hadsereg, amely megvédhette volna a határokat. Az ország egész történetében nem találkozunk a szabadság vagy népuralom eszméjével és az angolok megjelenésekor a legnagyobb anarchia uralkodott, mert az indiaiak nem voltak képesek arra, hogy politikailag független, önálló államot alkossanak. Annak a jelzőnek, hogy Indiát vissza kell adni az indiaiaknak, tehát semmi értelme nincsen. Nem lehet nekik visszaadni, mert sohasem volt az övék; a mostani India kizárólag Nagy-Britannia műve, és ha az angol csapatok magára hagynák az országot, a brit jólétet és rendet féktelen testvérháború váltaná fel.

BOLZA GÉZA GRÓF